

		Page
Learn Gurmukhi In 3 Months Program	<u>Contents</u>	
	Module 1	2
	Module 2	5
	Module 3	10
	Module 4	13
	Module 5	21
	Module 6	30
	Module 7	39
	Module 8	48
	Module 9	57
	Module 10	73
	Module 11	87
	Module 12	90
	<u>Exercises</u>	
Exercise 1	98	
Exercise 2	111	
Exercise 3	112	
Exercise 4	113	
Exercise 5	114	
Exercise 6	115	
Exercise 7	116	
Exercise 8	117	

A Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia Publication

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 1

ੳ ਅ ਏ ਸ ਹ

ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ

ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ

ਟ ਠ ਡ ਢ ਞ

ੲ ਹ ਸ ਓ ਅ

ਘ ਕ ਕ ਖ ਗ

ੳ ਙ ਝ ਞ ਜ

ੲ ਟ ਠ ਡ ਢ

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 2

ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ

ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ

ਯ ਰ ਲ ਵ ਕ

ਸ ਖ ਗ ਜ ਫ

ਧ ਤ ਨ ਥ ਦ

ਭ ਮ ਫ ਪ ਬ

ਰ ਵ ਲ ਯ ਕ

ਸ ਖ ਗ ਜ ਫ

ੳ ਆ ਏ ਸ ਹ
ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ
ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ
ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ
ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ
ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ
ਯ ਰ ਲ ਵ ਝ
ਸ ਖ ਗ ਜ ਙ

ੲ   ਹ   ਸ   ਓ   ਅ
ਘ   ਕ   ਕ਼   ਖ   ਗ
ਞ   ਛ   ਝ   ਚ   ਜ
ਠ   ਟ   ਢ   ਠ   ਢ
ਧ   ਤ   ਨ   ਥ   ਦ
ਭ   ਮ   ਫ   ਪ   ਬ
ਰ   ਵ   ਲ   ਯ   ਝ

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 3

ਸ ਫ ਜ ਖ ਗ
ਫ ਤ ਲ ਝ ਅ
ਥ ਘ ਤ ਠ ਦ
ਹ ਯ ਨ ਚ ਲ
ਬ ਢ ਵ ਷ ਓ
ਮ ਪ ਵ ਕ ਟ
ਭ ਝ ਞ ਞ ਧ

ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ

ਮੁਕਤਾ ਯ ਅੱਧਕ

ੴ ਕੰਨਾ ਿੰ ਕੰਨਾ ਬਿੰਦੀ

ਿ ਸਿਹਾਰੀ ਿ ਬਿਹਾਰੀ

ੴ ਔਂਕੜ ਦੁਲੈਂਕੜ

ਲਾਂ ਦੁਲਾਵਾਂ

ੴ ਹੋੜਾ ਕਨੌੜਾ

ੴ ਟਿੱਪੀ ਿੰ ਬਿੰਦੀ

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 4

ਮੁਕਤੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਗਲ	ਰਸ	ਕਲ	ਭਰ	ਅਬ	ਮਰ
ਦਸ	ਕਸ	ਨਸ	ਘਰ	ਚਲ	ਕਰ
ਫੜ	ਤਪ	ਬਲ	ਤਰ	ਜਰ	ਨਰ
ਪਲ	ਧਰ	ਛਜ	ਕਣ	ਹਠ	ਘਸ
ਛਲ	ਜਲ	ਲੜ	ਡਰ	ਮਨ	ਖਤ

ਜਲ ਭਰ। ਤਰ ਫੜ੍ਹ। ਘਰ ਚਲ। ਹਠ ਨ ਕਰ।

ਘਰ ਫਲ ਹਨ। ਸਭ ਘਰ ਹਨ। ਦਸ ਨਗ ਹਨ।

ਵਲ ਛਲ ਨ ਕਰ। ਨਸ ਘਰ ਚਲ। ਗਲ ਕਰ ।

ਮੁਕਤੇ ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਬਦਲ	ਮਟਰ	ਬਟਨ	ਗਰਮ	ਨਰਮ
ਮਲਮ	ਖਸਮ	ਧਰਮ	ਕਲਮ	ਸੜਕ
ਰਤਨ	ਬਲਬ	ਕਮਲ	ਚਰਨ	ਸਰਲ
ਖਬਰ	ਹਰਨ	ਟਹਲ	ਮਹਲ	ਅਮਰ
ਭਗਤ	ਜਗਤ	ਕਣਕ	ਬਤਖ	ਸ਼ਰਤ

ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਖਬਰ ਕਰ। ਭਗਤ ਬਣ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਕਲਮ ਫੜ੍ਹ। ਮਟਰ ਨਰਮ ਹਨ।

ਜਲ ਗਰਮ ਕਰ। ਮਹਲ ਤਕ ਚਲ। ਕਪਟ ਨ ਕਰ।

ਮੁਕਤੇ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਪਰਬਤ	ਮਲਮਲ	ਅਦਰਕ	ਗੜਬੜ
ਕਸਰਤ	ਸਰਕਸ	ਗਲਗਲ	ਮਤਲਬ
ਬਰਤਨ	ਹਰਕਤ	ਜਲਥਲ	ਝਟਪਟ
ਹਲਚਲ	ਅਣਬਣ	ਹਰਮਨ	ਸ਼ਰਵਣ
ਮਖਮਲ	ਦਰਸ਼ਨ	ਨਫਰਤ	ਸ਼ਰਬਤ

ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਸਰਤ ਕਰ। ਝਟਪਟ ਚਲ।

ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ। ਹਰਮਨ ਬਣ। ਹਰਕਤ ਨ ਕਰ।

ਸ਼ਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੜਬੜ ਨ ਕਰ। ਬਰਤਨ ਫੜ੍ਹ।

ਜਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਫਰਤ ਨ ਕਰ।

ਕੰਨੇ (ਾ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਆ ਸਾ ਹਾ ਕਾ ਖਾ ਗਾ
ਘਾ ਙਾ ਚਾ ਛਾ ਜਾ ਝਾ
ਵਾ ਟਾ ਠਾ ਡਾ ਢਾ ਣਾ
ਤਾ ਥਾ ਦਾ ਧਾ ਨਾ ਪਾ
ਫਾ ਬਾ ਭਾ ਮਾ ਯਾ ਰਾ
ਲਾ ਵਾ ਝਾ
ਸ਼ਾ ਼ਲਾ ਜ਼ਾ ਖ਼ਾ ਗ਼ਾ ਫ਼ਾ

ਕੰਨੇ (ਾ) ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਬਾਲ ਬਾਗ ਸਾਗ ਰਾਹ ਘਾਹ ਪਾਠ
ਚਾਕ ਤਾਰ ਕਾਰ ਤਾਪ ਰਾਮ ਨਾਮ
ਯਾਦ ਸਾਧ ਟਾਟ ਆਸ ਆਪ ਸਾਕ
ਖਾਰਾ ਦਾਦਾ ਕਾਕਾ ਗਾਰਾ ਮਾਮਾ ਨਾਨਾ
ਚਾਚਾ ਗਾਣਾ ਮਾਤਾ ਰਾਜਾ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਾਹ ।

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤਾਲਾ ਲਾ । ਵਾਜਾ ਵਜਾ । ਕੜਾ ਪਾ ।

ਭਲਾ ਕਰ । ਨਾਮ ਜਪ । ਕਾਲਾ ਧਾਗਾ ਫੜ੍ਹ ।

ਚਾਕ ਨਾ ਖਾਹ । ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਛਾਲ ਨਾ ਮਾਰ ।

ਗਰਮ ਦਾਲ ਨਾ ਖਾਹ । ਥਾਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ।

ਕਾਕਾ ਆ ਚਾਵਲ ਖਾਹ । ਰਾਜਾ ਆਇਆ ।

ਕੰਨੇ (ਾ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਅਨਾਰ	ਮਕਾਨ	ਪਰਾਤ	ਬਰਾਤ	ਚਲਾਕ
ਕਪਾਹ	ਘਰਾਟ	ਗਲਾਸ	ਝਗੜਾ	ਦਮੜਾ
ਗਤਕਾ	ਗਾਤਰਾ	ਯਾਤਰਾ	ਬਸਤਾ	ਪਤਲਾ
ਹਲਕਾ	ਨਲਕਾ	ਗਮਲਾ	ਕਪੜਾ	ਛਾਨਣਾ
ਟਾਕਰਾ	ਬਾਜਰਾ	ਬਾਲਕ	ਮਾਲਕ	ਖਾਲਸਾ

ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਚਕਲਾ ਫੜ੍ਹੁ। ਯਾਤਰਾ ਕਰ।

ਮਕਾਨ ਬਣਾ। ਗਾਤਰਾ ਪਾ। ਗਲਾਸ ਸਾਫ਼ ਕਰ।

ਸਦਾ ਹਲਕਾ ਖਾਣਾ ਖਾਹ। ਅਨਾਰ ਖਾਹ।

ਪਰਾਤ ਸਾਫ਼ ਕਰ। ਬਰਾਤ ਨਾਲ ਜਾਹ।

ਕਨਾਤ ਨਾ ਫੜ੍ਹੁ। ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰ।

ਕੰਨੇ (ਾ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਕਰਤਾਰ	ਅਵਤਾਰ	ਦਰਬਾਰ	ਯਾਦਗਾਰ
ਸਮਾਚਾਰ	ਹਵਾਲਾਤ	ਟਕਸਾਲ	ਹਰਪਾਲ
ਜਗਤਾਰ	ਪਰਸ਼ਾਦ	ਕਰਾਮਾਤ	ਬਲਵਾਨ
ਪਕਵਾਨ	ਥਕਾਵਟ	ਟਮਾਟਰ	ਬਲਕਾਰ
ਦਸਤਾਰ	ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ	ਭਗਵਾਨ	ਵਫ਼ਾਦਾਰ

ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਲਵਾਨ ਬਣ। ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ।

ਕਰਾਮਾਤ ਨਾ ਵਿਖਾ। ਦਰਬਾਰ ਵਲ ਜਾਹ।

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਜਪ। ਸਭ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਟਮਾਟਰ

ਫੜ੍ਹ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਖਬਾਰ ਨਾ ਪਾੜ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 5

ਸਿਹਾਰੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਇ	ਸਿ	ਹਿ	ਕਿ	ਖਿ
ਗਿ	ਘਿ	ਙਿ	ਚਿ	ਛਿ
ਜਿ	ਝਿ	ਞਿ	ਟਿ	ਠਿ
ਡਿ	ਢਿ	ਣਿ	ਤਿ	ਥਿ
ਦਿ	ਧਿ	ਨਿ	ਪਿ	ਫਿ
ਬਿ	ਭਿ	ਮਿ	ਯਿ	ਰਿ
ਲਿ	ਵਿ	ੜਿ	ਲਿ	ਸ਼ਿ
ਜ਼ਿ	ਖ਼ਿ	ਗ਼ਿ	ਫ਼ਿ	

ਸਿਹਾਰੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਦਿਲ ਹਿਲ ਲਿਖ ਸਿਖ ਜਿਦ ਮਿਲ

ਜਿਤ ਢਿਲ ਹਿਕ ਮਿਣ ਦਿਨ ਗਿਣ

ਫਿਰ ਚਿਰ ਕਿਸ ਨਿਮ ਇਕ ਇਟ

ਇਹ ਸਿਰ ਖਿੜ ਬਿਖ ਗਿਡ ਗਿਲ

ਵਿਚ ਲਿਆ ਵਿਖਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਖਿਮਾਂ

ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਖਿਮਾਂ ਕਰ। ਖ਼ਤ ਲਿਖ। ਚਿਰ ਨਾ ਲਾ।

ਢਿਲ ਨਾ ਕਰ। ਮਿਲ ਕਰ ਚਲ। ਸਿਰ ਨਾ ਹਿਲਾ।

ਇਕ ਇਟ ਲਿਆ। ਦਿਨ ਭਰ ਨਾ ਚਲ।

ਸਿਹਾਰੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਹਿਰਨ ਕਿਰਨ ਨਹਿਰ ਧਿਆਨ ਮਿਆਨ
ਗਿਆਨ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਮਿਲਾਪ ਖਿਆਲ
ਵਿਚਾਰ ਨਿਹਾਲ ਫਿਕਰ ਰਹਿਮ ਕਿਰਤ
ਕਿਰਲਾ ਹਿਮਾਲਾ ਸਿਆਣਾ ਕਵਿਤਾ ਛਿਲਕਾ
ਟਹਿਲ ਮਹਿਲ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਹਿਰ ਲਿਫਾਫਾ

ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਿਤਾਬ ਵਿਖਾ। ਸਿਆਣਾ ਬਣ।

ਨਹਿਰ ਵਲ ਨਾ ਜਾਹ। ਕਿਰਨ, ਹਿਰਨ ਨਾ ਫੜ੍ਹ।

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਕਰ।

ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਹ, ਕਿਤਾਬ ਲਿਆ। ਬਹਿਣਾ ਸਿਖ।

ਲਿਫਾਫਾ ਲਿਆ। ਗਿਲਾਸ ਸਾਫ਼ ਕਰ। ਸ਼ਹਿਦ ਖਾਹ।

ਸਿਹਾਰੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਮਹਿਮਾਨ ਅਭਿਮਾਨ ਇਕਬਾਲ ਦਿਲਬਾਗ
ਕਛਹਿਰਾ ਹਿਮਾਚਲ ਬਿਕਰਮ ਲਿਆਇਆ
ਨਿਰਮਲ ਤਿਲਕਣ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ
ਨਾਰਾਇਣ ਕਿਰਪਾਲ ਧਿਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ।

ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਕਿਰਪਾਨ ਫੜ੍ਹੁ । ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ।

ਅਭਿਮਾਨ ਨਾ ਕਰ । ਮਹਿਮਾਨ ਆਇਆ ।

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ।

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰਾਇਣ ਨਾਲ ਮਿਲ । ਕਛਹਿਰਾ

ਪਾ । ਅਭਿਆਸ ਕਰ । ਤਿਲਕਣ ਵਲ ਨਾ ਜਾਹ ।

ਬਿਹਾਰੀ (ੀ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਈ	ਸੀ	ਹੀ	ਕੀ	ਖੀ
ਗੀ	ਘੀ	ਙੀ	ਚੀ	ਛੀ
ਜੀ	ਝੀ	ਞੀ	ਟੀ	ਠੀ
ਡੀ	ਢੀ	ਣੀ	ਤੀ	ਥੀ
ਦੀ	ਧੀ	ਨੀ	ਪੀ	ਫੀ
ਬੀ	ਭੀ	ਮੀ	ਯੀ	ਰੀ
ਲੀ	ਵੀ	ੜੀ	.ਲੀ	ਸ਼ੀ
ਜ਼ੀ	ਖ਼ੀ	.ਗੀ	.ਫੀ	

ਬਿਹਾਰੀ (ੀ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਲੀਕ ਚੀਕ ਤੀਰ ਖੀਰ ਵੀਰ ਰੀਸ

ਮੀਤ ਜੀਤ ਪੀੜ ਜੀਭ ਠੀਕ ਭੀੜ

ਨੀਲ ਮਾਮੀ ਚਾਚੀ ਤਾਈ ਨਾਨੀ ਕੀੜੀ

ਪੀੜ੍ਹੀ ਬੀਤੀ ਸਾਖੀ ਹਾਕੀ ਮਾਲੀ ਬਾਲੀ

ਥਾਲੀ ਗਈ ਬੜੀ ਹਰੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਫੀਸ

ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੀਰ ਚਲਾ। ਖੀਰ ਖਾਹ। ਚੀਕ ਨਾ ਮਾਰ।

ਨੀਲੀ ਕਾਪੀ ਲਿਆ। ਵੀਰ ਆ ਘੜੀ ਲਿਆ।

ਵੀਹ ਤਕ ਗਿਣ। ਰੀਸ ਨਾ ਕਰ। ਕੀੜੀ ਨਾ ਮਾਰ।

ਚਾਚੀ ਨਾਲ ਘਰ ਚਲ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਹਾਕੀ ਲਿਆ।

ਬਿਹਾਰੀ (ੀ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸਰੀਰ   ਝਰੀਟ   ਮਲਾਈ   ਛਬੀਲ   ਇਮਲੀ
ਕੜਛੀ   ਕਲਗੀ   ਦਵਾਈ   ਛਾਨਣੀ   ਚਟਣੀ
ਧਰਤੀ   ਕੜਾਹੀ   ਸਿਆਹੀ   ਬਾਲਟੀ   ਅਸਲੀ
ਨਕਲੀ   ਬਿਜਲੀ   ਰਜਾਈ   ਮਹੀਨਾ   ਭਤੀਜਾ
ਪਪੀਤਾ   ਫਕੀਰ   ਕਮੀਜ਼   ਮਿਸ਼ਰੀ   ਨਿਸ਼ਾਨੀ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੜਾਹੀ ਲਿਆ। ਗਰੀਬੀ ਧਾਰ।

ਮਿਸ਼ਰੀ ਖਾਹ। ਭਾਈ ਪਪੀਤਾ ਲਿਆ।

ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੀ ਦਵਾਤ ਲਿਆ।

ਅਸਲੀ ਨਕਲੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ।

ਬਿਹਾਰੀ (ੀ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਅਮਰੀਕ	ਜਸਬੀਰ	ਤਸਵੀਰ	ਜਗਦੀਸ਼
ਬਲਬੀਰ	ਰਣਜੀਤ	ਮਸਕੀਨ	ਮਨਜੀਤ
ਬਾਜ਼ੀਗਰ	ਕਾਰੀਗਰ	ਪਰਤੀਤ	ਬਾਲਮੀਕ
ਫਟਕੜੀ	ਬਹਾਦਰੀ	ਬਲਜੀਤ	ਬੀਰਬਲ
ਕੀਰਤਨ	ਕਸ਼ਮੀਰ	ਮਸ਼ਕਰੀ	ਫ਼ਰਵਰੀ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰ। ਤਸਵੀਰ ਬਣਾ।

ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਬਾਜ਼ੀ ਪਾ। ਬਹਾਦਰੀ ਵਿਖਾ।

ਮਸ਼ਕਰੀ ਨਾ ਕਰ। ਫਟਕੜੀ ਨਾ ਖਾਹ।

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾਹ।

ਫ਼ਰਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਅਠਾਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸੀ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 6

ਔਂਕੜ ( ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ੳ	ਸ	ਹ	ਕ	ਖ
ਗ	ਘ	ਙ	ਚ	ਛ
ਜ	ਝ	ਞ	ਟ	ਠ
ਥ	ਢ	ਢ	ਤ	ਥ
ਦ	ਧ	ਨ	ਪ	ਫ
ਬ	ਭ	ਮ	ਯ	ਰ
ਲ	ਲ	ਲ	ਲ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਙ਼	

ਔਂਕੜ (_) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸੁਖ	ਦੁਖ	ਭੁਖ	ਗੁਰ	ਸੁਰ	ਖੁਰ
ਤੁਰ	ਸੁਣ	ਗੁਣ	ਪੁਣ	ਗੁੜ	ਸੁਚ
ਮੁੜ	ਮੁਖ	ਰੁਸ	ਮੁਲ	ਫੁਲ	ਕੁਲ
ਚੁਪ	ਰੁਤ	ਕੁਝ	ਜੁਗ	ਮੁਢ	ਕਹੁ
ਬਹੁ	ਘਿਉ	ਗੁਫਾ	ਸੁਖੀ	ਕੁੜੀ	ਸੁਭ

ਮੁਖੀ ਭੁਲ ਨਾ ਕਰ। ਕੁਝ ਗੁਣ ਸਿਖ।

ਸੁਭ ਕਾਰ ਕਰ। ਗੁੜ ਘਟ ਖਾਹ।

ਦਿਨ ਭਰ ਨਾ ਕੁੱਦ। ਕੁਝ ਦਾਨ ਵੀ ਕਰ।

ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮ ਕਰ ਜਾਣ। ਉਹ ਘਿਉ ਬੜਾ ਸਾਫ਼ ਸੀ।

ਔਂਕੜ (_) ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਕੁੜਤਾ ਫੁਹਾਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੁਮਾਲਾ ਫੁਹਾਰਾ

ਰੁਮਾਲਾ ਚੁਬਾਰਾ ਫੁਰਨਾ ਲੁਹਾਰ ਦੁਕਾਨ

ਜੁਝਾਰ ਉਦਾਸ ਬੁਖਾਰ ਗੁਲਾਬ ਚੁਗਲੀ

ਖੁਰਲੀ ਸੁਸਰੀ ਕੁਕੜੀ ਬੁਰਕੀ ਕੁਹਾੜੀ

ਉਡੀਕ ਖੁਰਾਕ ਜੁਲਮ ਜੁਰਾਬ ਕੁਲਫੀ

ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੁਰਾਬ ਪਾ। ਜੁਲਮ ਨਾ ਕਰ।

ਦੁਮਾਲਾ ਸਜਾ। ਨੀਲਾ ਰੁਮਾਲਾ ਲਿਆ। ਚੁਗਲੀ ਨਾ

ਕਰ। ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਕਲਮ ਲਾ। ਵਧੀਆ ਖੁਰਾਕ

ਖਾਹ। ਉਹ ਕੁੜਤਾ ਬੜਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ।

ਔਂਕੜ (_) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਫੁਲਵਾੜੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮੁਖੀ

ਕੁਰਬਾਨੀ ਮੁਲਤਾਨ ਸਤਲੁਜ ਗੁਰਮਤਾ

ਸੁਰਜੀਤ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਾਮਪੁਰ

ਗੁਰਦਾਸ ਗੁਜਰਾਤ ਫੁਟਬਾਲ ਗੁਰਮੁਖ

ਬੁਲਬੁਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੁਦਰਤ ਉਜਾਗਰ

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿਖ।

ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਖ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ।

ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰ। ਮਨਮੁਖ ਨਾ ਬਣ।

ਫੁਟਬਾਲ ਲਿਆ। ਇਹ ਬਟਨ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹਨ।

ਦੁਲੈਂਕੜ (ੁ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਉਠ	ਜੁਠ	ਤੁਤ	ਰੁਪ	ਫੁਕ	ਧੁਪ
ਗਉ	ਸਾਧੁ	ਬਾਧੁ	ਚਾਕੂ	ਲਾਟੂ	ਸੂਹਾ
ਭੂਆ	ਬੂਹਾ	ਚੂਹਾ	ਚੂਚਾ	ਬੂਟਾ	ਝੂਠਾ
ਤੂੜੀ	ਸੂਈ	ਪੂੜੀ	ਚੂਹੀ	ਪੂਰਾ	ਆਲੂ
ਡਾਕੂ	ਕਾਬੂ	ਆੜੂ	ਝਾੜੂ	ਤਾਰੂ	ਮਾੜੂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਝਾੜੂ ਮਾਰ। ਆੜੂ ਖਾਹ। ਮੂਲੀ ਲਿਆ।

ਬੂਟ ਸਾਫ਼ ਕਰ। ਡਾਕੂ ਨਾ ਬਣ।

ਸੂਹਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਨਾਪਾ। ਜੂਠ ਨਾ ਖਾਹ।

ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਚੂਰੀ ਖਾਹ। ਕਾਕਾ ਚਾਕੂ ਨਾ ਫੜੂ।

ਤੂੜੀ ਨਾ ਖਿਲਾਰ।

ਦੁਲੈਂਕੜ (ੂ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸਰੂਪ ਜਮੂਰ ਕਰੂਪ ਜਲੂਸ ਸਕੂਲ

ਜਸੂਸ ਜ਼ਰੂਰ ਖਡੂਰ ਕਸੂਰ ਪੂਰਬ

ਕਬੂਲ ਮਾਸੂਮ ਚੂਰਨ ਮੂਰਤ ਸੂਰਤ

ਸੂਰਜ ਗਭਰੂ ਡਮਰੂ ਖਾੜਕੂ ਕਚਾਲੂ

ਮਾਰੂਤੀ ਗੂਜਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਜ਼ੂਰ

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਰੂਤੀ ਚਲਾ। ਚੂਰਨ ਖਾਹ। ਸਕੂਲ

ਜਾਹ। ਗਭਰੂ ਬਣ। ਕਰੂਪ ਨਾ ਬਣ। ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਨਾ

ਫਿਰ। ਸੂਰਜ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਸੋਹਣੀ ਮੂਰਤੀ

ਬਣਾ। ਜਲੂਸ ਨਾਲ ਜਾਹ। ਕਚਾਲੂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾ।

ਦੁਲੈਂਕੜ (ੂ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਰਖਰੂ ਰਾਜਦੂਤ ਰਾਜਪੂਤ

ਸੂਰਬੀਰ ਕਾਰਤੂਸ ਕਰਤੂਤ ਅਮਰੂਦ
ਕਬੂਤਰ ਸਕੂਟਰ ਮਾਰੂਥਲ ਜਾਦੂਗਰ
ਦੂਰਬੀਨ ਮਜਬੂਰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਮਜ਼ਦੂਰ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਖਰਬੂਜ਼ਾ ਸਰਦੂਲ ਭਰਪੂਰ

ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪ। ਸੂਰਬੀਰ ਬਣ।

ਅਮਰੂਦ ਘੱਟ ਖਾਹ। ਪੁਰਾਣਾ ਸਕੂਟਰ ਨਾ ਲਿਆ।

ਖਰਬੂਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਦੂਰਬੀਨ ਫੜਾ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਕਬੂਤਰ ਨਾ ਫੜ੍ਹ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 7

ਲਾਵਾਂ ( ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਏ	ਸੇ	ਹੇ	ਕੇ	ਖੇ
ਗੇ	ਘੇ	ਙੇ	ਚੇ	ਛੇ
ਜੇ	ਝੇ	ਞੇ	ਟੇ	ਠੇ
ਠੇ	ਢੇ	ਣੇ	ਪੇ	ਥੇ
ਬੇ	ਭੇ	ਮੇ	ਯੇ	ਵੇ
ਝੇ	ਞੇ	ਠੇ	ਡੇ	ਢੇ
ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ
ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ	ਠੇ

ਲਾਵਾਂ ( ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸੇਬ	ਬੇਰ	ਵੇਲ	ਖੇਡ	ਮੇਲ	ਭੇਡ
ਰੇਤ	ਦੇਰ	ਤੇਲ	ਜੇਠ	ਲੇਟ	ਰੇਠਾ
ਪੇਠਾ	ਮੇਲਾ	ਲੇਲਾ	ਸੇਵਾ	ਮੇਵਾ	ਧੇਲੀ
ਬੇਲੀ	ਤੇਰੀ	ਮੇਰੀ	ਦੇਰੀ	ਢੇਰੀ	ਬੇੜੀ
ਸਾਰੇ	ਖੀਰੇ	ਕੇਲੇ	ਤਾਰੇ	ਵਾਜੇ	ਮੇਜ਼

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ ਜਾਹ। ਕੇਲੇ ਲਿਆ।

ਸੇਵਾ ਕਰ। ਰੇਲ ਆਈ। ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰ।

ਲੇਲਾ ਨਾ ਫੜ੍ਹ। ਚਾਚਾ ਜੀ ਪੇਠੇ ਲਿਆਏ ਹਨ।

ਰੇਤ ਤੇ ਨਾ ਲੇਟ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਰ ਨਾ ਖਾਹ।

ਰੁਪਈਏ ਦੇ ਮੇਵੇ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਖੀਰੇ ਨਾ ਖਾਹ।

ਲਾਵਾਂ (ੱ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸਵੇਰ	ਸਲੇਟ	ਨਰੇਲ	ਚਪੇੜ	ਠਠੇਰਾ
ਸਪੇਰਾ	ਬਟੇਰਾ	ਕਰੇਲਾ	ਗੁਲੇਲਾ	ਗਦੇਲਾ
ਤਰੇੜ	ਕਲੇਜਾ	ਜਲੇਬੀ	ਚਮੇਲੀ	ਬਰੇਲੀ
ਬੇਨਤੀ	ਹਵੇਲੀ	ਕੇਸਰ	ਸੇਵਕ	ਕਪੜੇ
ਵੇਲਣਾ	ਮੇਰਠ	ਵਛੇਰਾ	ਰੇਸ਼ਮ	ਸ਼ੇਰਨੀ

ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜਲੇਬੀ ਖਾਹ। ਸਲੇਟ ਤੇ ਲਿਖ।

ਕਰੇਲੇ ਘੱਟ ਖਾਹ। ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਹਵੇਲੀ ਜਾਹ।

ਚਮੇਲੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਲਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ

ਕਰ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਬਣ। ਸਪੇਰੇ ਬੀਨ ਵਜਾ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਬਜ਼ਾਰ ਜਾਹ ਸਲੇਟ ਲਿਆ।

ਲਾਵਾਂ ( ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਨਿਤਨੇਮ	ਨਾਮਦੇਵ	ਬਾਸਰਕੇ	ਬਲਦੇਵ
ਜਨਮੇਜਾ	ਬੀਕਾਨੇਰ	ਤਰਸੇਮ	ਸੂਬੇਦਾਰ
ਸੇਵਾਦਾਰ	ਥਾਣੇਦਾਰ	ਫਤੇਗੜ੍ਹ	ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ
ਬੇਈਮਾਨ	ਪੇਚਕਸ	ਗੁਰਦੇਵ	ਬੇਕਸੂਰ
ਦਸਮੇਸ਼	ਦਰਵੇਸ਼	ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ	ਉਪਦੇਸ਼

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰ। ਪਰਦੇਸ਼ ਜਾਹ।

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾ ਕਰ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਇਆ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਕਸੂਰ ਸੀ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ।

ਦੁਲਾਵਾਂ (ੈ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਐ	ਸੈ	ਹੈ	ਕੈ	ਖੈ
ਗੈ	ਘੈ	ਙੈ	ਚੈ	ਛੈ
ਜੈ	ਝੈ	ਞੈ	ਟੈ	ਠੈ
ਠੈ	ਢੈ	ਣੈ	ਪੈ	ਥੈ
ਬੈ	ਭੈ	ਮੈ	ਯੈ	ਰੈ
ਲੈ	ਵੈ	ਸ਼ੈ	ੜੈ	ਸ਼ੈ
ਜ਼ੈ	ਖ਼ੈ	ਗ਼ੈ	ਙ਼ੈ	

ਦੁਲਾਵਾਂ (ੈ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਥੈਲੀ	ਵੈਰੀ	ਬੈਠੀ	ਡੈਰੀ	ਕੈਦੀ	ਸੈਨਾ
ਬੈਠਾ	ਪੈਦਾ	ਮੈਦਾ	ਪੈਰ	ਖੈਰ	ਵੈਰ
ਨੈਣ	ਡੈਣ	ਭੈਣ	ਡੈਮ	ਸੈਰ	ਬੈਠ
ਬੈਗ	ਗੈਰ	ਗੈਸ	ਲੈਕ	ਤੈਰ	ਮੈਚ
ਪੈਸੇ	ਭੈੜੇ	ਬੈਠੇ	ਛੈਣੇ	ਲੈਣੇ	ਹੈਜ਼ਾ

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਖੈਰ ਪਾ। ਭੈਣ ਆਈ। ਪੈਰ ਸਾਫ਼ ਕਰ।
 ਖਾਲੀ ਥੈਲਾ ਲਿਆ। ਬੈਗ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆ। ਥੈਲੀ ਨਾ
 ਛੇੜ। ਛੈਣੇ ਨਾ ਵਜਾ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਾ ਕਰ।
 ਵੈਰੀ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਕਰ। ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਸੌਲਾਂ (੧੬)
 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡੈਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
 ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ।

ਦੁਲਾਵਾਂ (ੈ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਐਨਕ	ਪੈਦਲ	ਬੈਠਕ	ਬੈਰਾੜ	ਹੈਰਾਨ
ਮੈਦਾਨ	ਐਲਾਨ	ਵੈਰਾਗ	ਕੈਮਰਾ	ਫੈਸਲਾ
ਸੁਖੈਨ	ਜਵੈਣ	ਟਟੈਣਾ	ਵੈਸਾਖੀ	ਹੈਰਾਨੀ
ਬੈਟਰੀ	ਟੈਕਸੀ	ਗੁਸੈਲਾ	ਜੈਕਾਰਾ	ਪੈਰਿਸ
ਮੈਸੂਰ	ਜੈਪੁਰ	ਫੈਸ਼ਨ	ਕੈਲਾਸ਼	ਸ਼ੈਤਾਨੀ

ਸੁਬੋਗ ਸਿੰਘ ਜਵੈਣ ਖਾਹ। ਕੈਮਰਾ ਲਿਆ।
 ਪੈਦਲ ਨਾ ਜਾਹ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਐਨਕ ਹੈ।
 ਟੈਕਸੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰ। ਟਟੈਣੇ ਨੂੰ ਨਾ ਫੜ੍ਹ।
 ਗੁਸੈਲਾ ਸੁਭਾਅ ਨਾ ਬਣਾ। ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨਾ ਕਰ।
 ਪੈਰਿਸ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ।
 ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਹੈ।

ਦੁਲਾਵਾਂ (ੈ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਐਤਵਾਰ	ਐਟਲਸ	ਨੈਨੀਤਾਲ	ਹੈਰਾਨਗੀ
ਕਰਨੈਲ	ਸੈਨਾਪਤੀ	ਜੈਲਦਾਰ	ਜੈਂਤੀਪੁਰ
ਬੈਜਨਾਥ	ਵੈਸਲੀਨ	ਸਵੈਟਰ	ਜਰਨੈਲ
ਬਦਫੈਲੀ	ਲਾਲਟੈਨ	ਅਪਰੈਲ	ਸੁਖਚੈਨ
ਪੈਦਾਵਾਰ	ਪੈਨਸ਼ਨ	ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ	ਨਿਰਵੈਰ

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕਲ੍ਹ ਐਤਵਾਰ ਸੀ। ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਲਾਲਟੈਨ ਰਖ। ਬਦਫੈਲੀ ਨਾ ਕਰ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਵੈਟਰ ਲਿਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਫੂਲ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਐਟਲਸ ਸਾਈਕਲ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਿਰਵੈਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ। ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੈਨੀਤਾਲ, ਹੁਣ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਿਤਾਰਗੰਜ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਹੈ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 8

ਹੋੜੇ (ੱ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ੲ
ਗੲ
ਜੲ
ਘੲ
ਟੲ
ਥੲ
ਡੲ
ਢੲ

ਸੲ
ਘੲ
ਝੲ
ਞੲ
ਟੲ
ਠੲ
ਡੲ
ਢੲ

ਹੲ
ਞੲ
ਟੲ
ਠੲ
ਡੲ
ਢੲ
ਠੲ
ਡੲ

ਕੲ
ਚੲ
ਟੲ
ਪੲ
ਯੲ
ਰੲ
ਲੲ
ਵੲ

ਖੲ
ਘੲ
ਙੲ
ਠੲ
ਡੲ
ਢੲ
ਠੲ
ਡੲ

ਹੋੜੇ (ੱ) ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਢੋਲ	ਗੋਲ	ਤੋਲ	ਬੋਲ	ਵੋਟ	ਕੋਟ
ਤੋੜ	ਮੋੜ	ਰੋਗ	ਮੋਰ	ਚੋਰ	ਰੋਜ਼
ਜੋਕ	ਮੋਟਾ	ਛੋਟਾ	ਖੋਤਾ	ਟੋਆ	ਘੋੜਾ
ਸੋਟੀ	ਛੋਟੀ	ਕੋਟੀ	ਜੋਗੀ	ਕੋਠੀ	ਰੋਟੀ
ਧੋਬੀ	ਰੋਗੀ	ਮੋਤੀ	ਤੋਰੀ	ਲੋਭੀ	ਗੋਭੀ

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਰੋਟੀ ਖਾਹ। ਕੋਟ ਪਾ। ਢੋਲ ਵਜਾ।
 ਤੋੜ ਫੋੜ ਨਾ ਕਰ। ਇਹ ਕੋਟੀ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੈ।
 ਪੂਰਾ ਤੋਲ। ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ। ਸੋਟੀ ਮੋਟੀ ਹੈ।
 ਤੋਤਾ ਟਾਹਣੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਚੋਰ ਨਾ ਬਣ।
 ਬਾਗ ਵਿਚ ਮੋਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੋੜੇ (ੱ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸਮੋਸਾ	ਭਰੋਸਾ	ਮੋਰਚਾ	ਸੋਹਣਾ	ਸੋਚਣਾ
ਯੋਗਤਾ	ਰੋਗਨ	ਗੋਪਾਲ	ਮੋਟਰ	ਕੋਇਲ
ਰੋਪੜ	ਬੋਤਲ	ਗੋਲਕ	ਰੋਸ਼ਨ	ਜੋਕਰ
ਚਕੋਰ	ਸਲੋਕ	ਕਰੋਧ	ਸਟੋਪ	ਕੋਠੜੀ
ਰਸੋਈ	ਮੋਰਨੀ	ਢੋਲਕੀ	ਕੋਸ਼ਿਸ਼	ਜੋਤਿਸ਼ੀ

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੋਟਰ ਚਲਾ। ਸਮੋਸਾ ਖਾਹ।
ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਪਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ।
ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰੋਪੜ ਜਾ ਕੇ ਰੋਗਨ ਲਿਆ।
ਬੋਤਲ ਨਾ ਫੜ੍ਹ। ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਗੋਭੀ ਹੈ।
ਕੋਇਲ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਰਸੀਲੀ ਹੈ।

ਹੋੜੇ (ੱ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸੋਮਵਾਰ	ਹੋਣਹਾਰ	ਜੋਤੀਜੋਤ	ਰਾਇਕੋਟ
ਗੋਦਾਵਰੀ	ਰਣਜੋਧ	ਸਰੋਵਰ	ਅਮੋਲਕ
ਨਕੋਦਰ	ਹਾਈਕੋਟ	ਅਨਮੋਲ	ਕਮਜ਼ੋਰ
ਜੋਧਪੁਰ	ਮਨਜੋਤ	ਤਿਰਲੋਕ	ਗੁਲਮੋਰ
ਟੈਲੀਫੋਨ	ਜ਼ੋਰਾਵਰ	ਅਫਸੋਸ	ਜ਼ੋਰਦਾਰ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਛੇੜ।
 ਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਕੂਲ ਜਾਹ।
 ਪਰਮੋਦ ਦਾ ਅਰਥ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਤਿਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ ਸੁਣ।
 ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਗੋਦਾਵਰੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ।
 ਕਲ੍ਹ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਹੈ।

ਕਨੌੜੇ (ਾ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

੐	ਸੌ	ਲੌ	ਕੌ	ਖੌ
ਗੌ	ਘੌ	ਙੌ	ਚੌ	ਛੌ
ਜੌ	ਝੌ	ਞੌ	ਟੌ	ਠੌ
ਡੌ	ਢੌ	ਣੌ	ਤੌ	ਥੌ
ਦੌ	ਢੌ	ਨੌ	ਪੌ	ਫੌ
ਬੌ	ਘੌ	ਙੌ	ਮੌ	ਯੌ
ਰੌ	ਲੌ	ਲੌ	ਵੌ	ਸ਼ੌ
ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ
ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ	ੜੌ

ਕਨੌੜੇ (ੌ) ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਚੌਰ	ਪੌਣ	ਧੌਣ	ਕੌਣ	ਚੌਣ	ਚੌਲ
ਫੌਜ	ਮੌਜ	ਕੌਮ	ਸੌਣਾ	ਗੌਣਾ	ਪੌਦਾ
ਭੌਰਾ	ਚੌੜਾ	ਕੌੜਾ	ਅੌਖਾ	ਸੌਖਾ	ਰੌਲਾ
ਪੌਣਾ	ਸੌਦਾ	ਦੌੜੀ	ਕੌੜੀ	ਪੌੜੀ	ਕੌਲੀ
ਕੌਡੀ	ਚੌਂਕੀ	ਚੌੜੇ	ਜੌੜੇ	ਅੌਲੇ	ਖੌਰੂ

ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਰੌਲਾ ਨਾ ਪਾ। ਚੌਲ ਲਿਆ।
 ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਕਰ। ਦਵਾਈ ਬਹੁਤ ਕੌੜੀ ਹੈ।
 ਇਹ ਚੌਰ ਸੋਹਣਾ ਹੈ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਕੌਣ ਹੈ?
 ਪੌਣ ਨੀਵੀਂ ਨਾ ਕਰ। ਇਹ ਸਰੋਵਰ ਬਹੁਤ ਚੌੜਾ
 ਹੈ। ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਾਣੀ ਦਿਓ।

ਕਨੌੜੇ (ੌ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਮੌਸਮ	ਔਸਤ	ਨੌਕਰ	ਮਖੌਲ	ਫਿਲੌਰ
ਬਿਭੌਰ	ਹੌਸਲਾ	ਚੌਬਾਰਾ	ਭਗੌੜਾ	ਭੌਂਕਣਾ
ਚੌਰਾਹਾ	ਤੌਲੀਆ	ਹਥੌੜਾ	ਖਿਡੌਣਾ	ਡਰੌਣਾ
ਕਚੌਰੀ	ਹਥੌੜੀ	ਵਿਛੌਣਾ	ਜੌਹਰੀ	ਚੌਰਾਸੀ
ਨੌਕਰੀ	ਮੌਲਵੀ	ਪਕੌੜੇ	ਔਤਾਰ	ਲਾਹੌਰ

ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਪਕੌੜੇ ਖਾਹ। ਹਥੌੜਾ ਲਿਆ।
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ।
 ਪੁਰਾਣਾ ਤੌਲੀਆ ਨਾ ਲਿਆ। ਕਲ੍ਹ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ
 ਖਰਾਬ ਸੀ। ਪਕੌੜੇ ਖਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀ।
 ਗਰਮ ਗਰਮ ਕਚੌਰੀ ਲਿਆ।

ਕਨੌੜੇ (ੌ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸੌਦਾਗਰ	ਚੌਰਾਸੀਹ	ਚੌਂਕੀਦਾਰ	ਫੌਜਦਾਰ
ਨੌਜਵਾਨ	ਨੌਨਿਹਾਲ	ਨੌ-ਬਰ-ਨੌ	ਧੌਲਪੁਰ
ਕੌਲਸਰ	ਕੌੜੇਬੋਲ	ਚੌਕਲੇਟ	ਕਲਾਨੌਰ
ਚਮਕੌਰ	ਲਖਨੌਰ	ਬਿਜਨੌਰ	ਬਲਾਚੌਰ
ਮੌਨਸੂਨ	ਖੌਫਨਾਕ	ਕੌਸ਼ਲਿਆ	ਡਲਹੌਜ਼ੀ

ਸੌਦਾਗਰ ਸੌਦਾ ਖਰੀਦ। ਚੌਂਕੀਦਾਰ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਜ਼ ਚੌਰਾਸੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੌੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ, ਚੌਰਾਸੀਹ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ। ਬਖਤੌਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੌੜੇ ਬੋਲ ਨਾ ਬੋਲ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੌੜੇ ਬੋਲ ਸਹਾਰਨ ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 9

ਟਿੱਪੀ (°) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਅੰ	ਸੰ	ਹੰ	ਕੰ	ਖੰ
ਗੰ	ਘੰ	ਙਾ	ਚੰ	ਛਾ
ਜੰ	ਝੰ	ਞਾ	ਟੰ	ਠਾ
ਠਾ	ਢਾ	ਣਾ	ਤੰ	ਥਾ
ਦੰ	ਧੰ	ਨੰ	ਪੰ	ਫਾ
ਬੰ	ਭੰ	ਮੰ	ਯੰ	ਵਾ
ਲੰ	ਲਾ	ਲੰ	ਲੰ	ਸੰ
ਸੰ	ਖੰ	ਗੰ	ਙਾ	

ਟਿੱਪੀ (°) ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਧੁੰਦ	ਸੰਤ	ਜੰਗ	ਦੰਦ	ਖੰਡ	ਪੰਡ
ਛੰਦ	ਬੰਦ	ਪਿੰਡ	ਟਿੰਡ	ਸਿੰਘ	ਪੰਜ
ਅੰਬ	ਸੰਗ	ਕੰਨ	ਹਿੰਗ	ਵਿੰਗ	ਸਿੰਗ
ਗੰਨਾ	ਲੰਮਾ	ਰੰਬਾ	ਖੰਭਾ	ਚੰਗਾ	ਗੰਗਾ
ਕੰਘਾ	ਛੰਨਾ	ਖੰਡਾ	ਮੰਦਾ	ਬੰਦਾ	ਗੰਦਾ

ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਅੰਬ ਖਾਹ। ਪੰਡ ਚੁੱਕ।
 ਬਹੁਤੀ ਖੰਡ ਨਾ ਖਾਹ। ਦੰਦ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਫ਼ ਕਰ।
 ਹਿੰਗ ਨਾ ਖਾਹ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਨਾ ਬੋਲ।
 ਮੰਦਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।
 ਪੰਜ ਕਿਲੋ ਆਟਾ ਲਿਆ। ਅੰਬ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਹਨ।
 ਇਹ ਗੰਨਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਹੈ।

ਟਿੱਪੀ (°) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਅੰਗੂਰ	ਲੰਗੂਰ	ਸੰਦੂਕ	ਬੰਦੂਕ	ਸੁੰਦਰ
ਮੰਦਰ	ਅੰਦਰ	ਲੰਗਰ	ਜੰਗਲ	ਮੰਗਲ
ਸੰਗਲ	ਨੰਗਲ	ਬੰਗਲਾ	ਜੰਗਲਾ	ਬੰਗਾਲ
ਜੰਗਾਲ	ਚੰਡਾਲ	ਪੰਡਾਲ	ਬਸੰਤ	ਕੰਬਲ
ਸੁਰੰਗ	ਭੁਝੰਗੀ	ਬਠਿੰਡਾ	ਮੋਰਿੰਡਾ	ਜੰਜੀਰ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਅੰਗੂਰ ਖਾਹ। ਸੰਦੂਕ ਖੋਲ੍ਹ।
 ਸੰਗੀਤ ਸੁਣ। ਜੰਗਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ।
 ਸੰਗਲ ਨਾ ਫੜ੍ਹ। ਮਲੰਗ ਨਾ ਬਣ।
 ਇਹ ਬੰਗਲਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ।
 ਇਹ ਸੁਰੰਗ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ।
 ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ।
 ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰਖ।

ਟਿੰਪੀ (ੰ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਨਿਰੰਕਾਰ	ਸੰਸਕਾਰ	ਅਹੰਕਾਰ	ਸਤਵੰਤ
ਕੁਲਵੰਤ	ਹਰਬੰਸ	ਗੁਲਕੰਦ	ਸਰਹੰਦ
ਸਤਿਸੰਗ	ਭਗਵੰਤ	ਹੇਮਕੁੰਟ	ਜਲੰਧਰ
ਗੰਗਸਰ	ਜੰਡਿਆਲਾ	ਤਲਵੰਡੀ	ਦਸੰਬਰ
ਸਮੁੰਦਰ	ਮੂੰਗਫਲੀ	ਰੰਘਰੇਟਾ	ਬਖਸ਼ਿੰਦ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਮ-ਚੋਰ ਨਾ ਬਣ।
 ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਲਕੰਦ ਬਹੁਤੀ ਨਾ ਖਾਹ।
 ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਵੇਖ ਕੇ ਅਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰ।
 ਮੂੰਗਫਲੀ ਖਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀ।
 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦ ਨੂੰ ਜਾਹ।
 ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੈ।
 ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਭ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈ।

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਕਰ।
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋ ਬਹੁਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ
ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ
ਅਸਥਾਨ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ (ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ
ਸਾਹਿਬ ਪਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਹੈ।

ਬਿੰਦੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ

ਆਂ	ਸਾਂ	ਹਾਂ	ਕਾਂ	ਖਾਂ
ਗਾਂ	ਘਾਂ	ਙਾਂ	ਚਾਂ	ਛਾਂ
ਜਾਂ	ਝਾਂ	ਞਾਂ	ਟਾਂ	ਠਾਂ
ਡਾਂ	ਢਾਂ	ਣਾਂ	ਤਾਂ	ਥਾਂ
ਦਾਂ	ਧਾਂ	ਨਾਂ	ਪਾਂ	ਫਾਂ
ਬਾਂ	ਭਾਂ	ਮਾਂ	ਯਾਂ	ਰਾਂ
ਲਾਂ	ਵਾਂ	ੜਾਂ	ਲਾਂ	ਸ਼ਾਂ
ਜ਼ਾਂ	ਖ਼ਾਂ	ਗ਼ਾਂ	ਫ਼ਾਂ	

ਬਿੰਦੀ (ਿ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਬਾਂਸ	ਡਾਂਗ	ਸਾਂਗ	ਮਾਂਵਾਂ	ਸਾਂਵਾਂ	ਟਾਂਵਾਂ
ਭਾਂਡਾ	ਟਾਂਡਾ	ਬਾਂਹ	ਮਾਂਹ	ਮੀਂਹ	ਨੀਂਦ
ਪੀਂਘ	ਸਾਂਈਂ	ਕਾਂਸੀ	ਉਂਘ	ਗੇਂਦ	ਦਹੀਂ
ਸੇਂਜੀ	ਹਾਂਡੀ	ਪੇਂਜਾ	ਗੇਂਦਾ	ਕੈਂਚੀ	ਬੈਂਤ
ਪੈਂਦ	ਦੈਂਤ	ਲੌਂਗ	ਸੌਂਫ	ਚੌਦਾਂ	ਸੌਣਾਂ

ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਚੰਗੀ ਡਾਂਗ ਲਿਆ। ਭਾਂਡੇ ਧੋ।
 ਸੌਂਫ ਖਾਹ। ਪੀਂਘ ਝੂਟ ਲੈ। ਬਾਂਹ ਨਾ ਹਿਲਾ।
 ਬੈਂਤ ਨਾ ਮਾਰ। ਕਾਂ ਇਕ ਚਲਾਕ ਪੰਛੀ ਹੈ।
 ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਟ ਕੇ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰ।
 ਗੇਂਦ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਖੇਡ।
 ਲੌਂਗ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਹਨ।
 ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਂਗ ਨਾ ਲਾ।

ਬਿੰਦੀ (ਿੰ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਨੀਂਦਰ	ਬਾਂਦਰ	ਉਂਗਲ	ਜਬਾਨ	ਛਲਾਂਗ
ਅਗਾਂਹ	ਇਕਾਂਤ	ਗੁਆਂਢ	ਸੜਾਂਦ	ਕਾਂਗੜਾ
ਬਰਾਂਡਾ	ਸਾਂਵਲਾ	ਬਾਂਦਰੀ	ਲਾਂਗਰੀ	ਕਿਤਾਬਾਂ
ਗਰੀਬਾਂ	ਅਠਾਰਾਂ	ਢਿਲਵਾਂ	ਸਤਵਾਂ	ਗੁਸਾਂਈਂ
ਨਾਂਦੇੜ	ਪਰਸੌਂ	ਸਰਸੌਂ	ਬਤਾਉਂ	ਡਾਂਗਰੀ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਨਾ ਛੇੜ।
ਮੈਂਨੂੰ ਨੀਂਦਰ ਆਈ ਹੈ।
ਪਰਸੌਂ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਹੈ।
ਉਸਦੀ ਉਂਗਲ ਖਰਾਬ ਹੈ।
ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪ।

ਬਿੰਦੀ (ਂ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸਿਰਹਾਣਾਂ	ਬਰਛੀਆਂ	ਜਮਾਂਦਰੂ	ਵਟਾਂਦਰਾ
ਜਮਾਂਦਾਰ	ਰਮਾਂਇਣ	ਨਾਗਾਲੈਂਡ	ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ
ਮਹਾਂਨਦੀ	ਮਹਾਂਬਲੀ	ਬਾਰਾਂਦਰੀ	ਡਾਵਾਂਡੋਲ
ਜਹਾਂਗੀਰ	ਸੰਗਰਾਂਦ	ਫਰਲਾਂਗ	ਜਗਰਾਉਂ
ਪਰਛਾਵਾਂ	ਪਚਾਨਵੇਂ	ਅਠਾਨਵੇਂ	ਅਫਰੇਵਾਂ

ਭੀਮ ਸੈਨ ਦੁਆਪਰ ਦਾ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸੀ।
 ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੈ।
 ਅੱਠ ਫਰਲਾਂਗ ਦਾ ਇਕ ਮੀਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
 ਬਹੁਤੀ ਗਰੀਬੀ ਵੇਖ ਕੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਨਾ ਹੋ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ।
 ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
 ਇਕ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉਂ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਟਿੱਪੀ ਤੇ ਬਿੰਦੀ, ਬਿੰਦੀ ਦੀ ਅਵਾਜ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਨੰਨੇ ਦੀ ਅਵਾਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਪੁੰਧ	ਸੰਤ	ਦੰਦ	ਖੰਡ
ਪੰਡ	ਪਿੰਡ	ਟਿੰਡ	ਪੰਜ
ਗੰਨਾ	ਖੰਡਾ	ਮੰਦਾ	ਬੰਦਾ
ਗੰਦਾ	ਬੰਦੂਕ	ਸੰਦੂਕ	ਸੁੰਦਰ
ਮੰਦਰ	ਅੰਦਰ	ਬੰਸਰੀ	ਸੰਸਾਰ
ਬਠਿੰਡਾ	ਮੋਰਿੰਡਾ	ਜੰਜੀਰ	ਆਨੰਦ
ਜੰਡਿਆਲਾ	ਜਲੰਧਰ	ਸਮੁੰਦਰ	ਨਰਿੰਦਰ
ਯੰਨਿਆਂ	ਸਤਵੰਤ	ਕੁਲਵੰਤ	ਗੁਲਕੰਦ
ਸਰਹੰਦ	ਭਗਵੰਤ	ਹੇਮਕੁੰਟ	ਤਲਵੰਡੀ
ਭਾਂਡਾ	ਸ਼ਾਂਤੀ	ਬੈਂਡ	ਟਾਂਡਾ
ਭਾਂਡੇ	ਟੀਂਡੇ	ਨੀਂਦਰ	ਬਾਂਦਰ
ਜਮਾਂਦਰੂ	ਕਮਾਂਡਰ	ਲੈਂਟਰ	ਇੰਗਲੈਂਡ

ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਟਿੱਪੀ ਤੇ ਬਿੰਦੀ, ਬਿੰਦੀ ਦੀ
ਅਵਾਜ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਮੰਮੇ ਦੀ ਅਵਾਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਅੰਬ	ਖੰਭ	ਲੰਬਾ	ਰੰਬਾ
ਖੁੰਬਾਂ	ਕੰਬਲ	ਆਰੰਭ	ਅੰਬਰ
ਦਸੰਬਰ	ਸੁਅੰਬਰ	ਸੰਪੂਰਨ	ਦਿਗੰਬਰ
ਮਰੰਮਤ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਲੈਂਪ	ਛੀਂਬਾ
ਕੈਂਪ	ਤਾਂਬਾ	ਸੈਂਪਲ	ਪੀਤਾਂਬਰ

ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਟਿੱਪੀ ਤੇ ਬਿੰਦੀ, ਬਿੰਦੀ ਦੀ
ਅਵਾਜ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਫੰਫੇ ਦੀ ਅਵਾਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਹਿੰਗ	ਵਿੰਗ	ਸਿੰਗ	ਚੰਗਾ
ਗੰਗਾ	ਕੰਘਾ	ਅੰਗੂਰ	ਲੰਗੂਰ
ਲੰਗਰ	ਜੰਗਲ	ਮੰਗਲ	ਬੰਗਲਾ
ਜੰਗਲਾ	ਜੰਗਾਲ	ਮਲੰਗ	ਭੁਝੰਗੀ
ਡੰਗੋਰੀ	ਰੈਂਕ	ਬੈਂਕ	ਔਂਕੜ
ਉਂਗਲ	ਲਾਂਗਰੀ	ਕਾਂਗੜਾ	ਜਾਂਗਲਾ

ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੱਸਾ ਅੱਧੇ ਸੱਸੇ
ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਸਤ	ਕਸਟ	ਅਸਟ	ਗਸਤ
ਬਸਤਾ	ਰਸਤਾ	ਸਸਤਾ	ਚਸਕਾ
ਇਸਟ	ਬਿਸਟ	ਬਿਸ੍ਰ	ਬਿਸਟਾ
ਕਿਸਤ	ਕਿਸਤੀ	ਕੁਸਤੀ	ਬਸਤੀ
ਕੁਸਟ	ਵਸਤੂ	ਕੈਸਟ	ਗੋਸਟ
ਦੋਸਤ	ਬਿਸਤਰਾ	ਬਿਸਥਾਰ	ਦਸਤਾਰ

ਅੱਧਕ ਅਗਲੇ ਅੱਖਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅੱਧਕ (ਿ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਅੱਖ	ਹੱਥ	ਨੱਕ	ਲੱਤ	ਸੱਚ	ਰੱਬ
ਛੱਡ	ਖੱਟਾ	ਮੱਥਾ	ਰਿੱਛ	ਬਿੱਲਾ	ਮਿੱਠਾ
ਚਿੱਟਾ	ਸਿੱਖੀ	ਤਿੱਖੀ	ਰੱਸੀ	ਮੱਛੀ	ਕੱਚੀ
ਚੱਕੀ	ਮੱਕੀ	ਹੱਟੀ	ਤੱਤੀ	ਖੱਟੀ	ਵੱਛੀ
ਹੱਥੀ	ਟੁੱਟੀ	ਭੁੱਖ	ਦੁੱਖ	ਲੱਡੂ	ਡੱਡੂ

ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ ਸੱਚ ਬੋਲ। ਲੱਡੂ ਖਾਹ। ਮੱਠੀ ਲਿਆ।
 ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰ। ਹੱਟੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਸਭ ਦਾ
 ਮਾਲਕ ਹੈ। ਕੱਦੂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੁੱਖ
 ਥੱਲੇ ਨਾ ਸੌਂ। ਵੱਛੀ ਨੂੰ ਨਾ ਫੜ੍ਹ। ਰੱਸੀ ਨਾ ਖਿੱਚ,
 ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆ। ਟੁੱਟੀ ਭੱਜੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਫੜ੍ਹ। ਰਿੱਛ ਦੇ
 ਲਾਗੇ ਨਾ ਜਾਹ। ਸਿੱਖੀ ਖੰਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਤਿੱਖੀ ਹੈ। ਭੁੱਖ
 ਦਾ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਡਾਢਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਧਕ (ਿ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਤਿੱਤਰ	ਮਿੱਤਰ	ਚਿੱਤਰ	ਕਿੱਕਰ	ਗਿੱਦੜ
ਇੱਜ਼ਤ	ਛੱਪੜ	ਅੱਖਰ	ਕੱਤਕ	ਖੱਦਰ
ਚੱਕਰ	ਪੱਥਰ	ਕੱਲਰ	ਮੱਛਰ	ਝੱਖੜ
ਟੱਬਰ	ਲੱਛਣ	ਮੱਖਣ	ਦੱਖਣ	ਮੁਨੱਕਾ
ਪੱਤਰੀ	ਮਲੱਠੀ	ਪੁੱਤਰ	ਕੁੱਲਰ	ਕੁੱਕੜ

ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ। ਮੱਖਣ ਖਾਹ।
 ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ। ਪੱਤਰੀ ਤਿੱਖੀ ਹੈ ਨਾ ਫੜ੍ਹ।
 ਮੁਨੱਕਾ ਲਿਆ। ਮਲੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਹੈ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਹੈ।
 ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਤਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।
 ਕਿੱਕਰ ਥੱਲੇ ਨਾ ਜਾਹ, ਕੰਡੇ ਹਨ।
 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਪਾਉ।

ਅੱਧਕ (ਿ) ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ
 ਬਚਿੱਤਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸੁਮਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ
 ਉਨੱਤਰ ਬਹੱਤਰ ਸਤੱਤਰ ਅਠੱਤਰ
 ਤਰਸਿੱਕਾ ਨਛੱਤਰ ਸਪੁੱਤਰ ਸੁਲੱਖਣੀ
 ਗੜਗੱਜ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਰਬੱਤ ਪੜਛੱਤੀ
 ਕਲਕੱਤਾ ਮਿੱਤਰਤਾ ਪਰਪੱਕ ਅਹਿੱਲਿਆ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗੋ ।
 ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਮਨ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
 ਹਨ । ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਛੇਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ । ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ
 ਨਾਗਨੀ ਮਾਰੀ ਸੀ । ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਸਨ ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 10

ਮੁਹਾਰਨੀ

ਅ	ਆ	ਇ	ਈ	ਉ	ਊ	ਏ	ਐ	ਓ	ਔ	ਅੰ	ਆਂ
ਸ	ਸਾ	ਸਿ	ਸੀ	ਸੁ	ਸੂ	ਸੇ	ਸੈ	ਸੌ	ਸੌਂ	ਸੰ	ਸਾਂ
ਹ	ਹਾ	ਹਿ	ਹੀ	ਹੁ	ਹੂ	ਹੇ	ਹੈ	ਹੌ	ਹੌਂ	ਹੰ	ਹਾਂ
ਕ	ਕਾ	ਕਿ	ਕੀ	ਕੁ	ਕੂ	ਕੇ	ਕੈ	ਕੌ	ਕੌਂ	ਕੰ	ਕਾਂ
ਖ	ਖਾ	ਖਿ	ਖੀ	ਖੁ	ਖੂ	ਖੇ	ਖੈ	ਖੌ	ਖੌਂ	ਖੰ	ਖਾਂ
ਗ	ਗਾ	ਗਿ	ਗੀ	ਗੁ	ਗੂ	ਗੇ	ਗੈ	ਗੌ	ਗੌਂ	ਗੰ	ਗਾਂ
ਘ	ਘਾ	ਘਿ	ਘੀ	ਘੁ	ਘੂ	ਘੇ	ਘੈ	ਘੌ	ਘੌਂ	ਘੰ	ਘਾਂ
ਙ	ਙਾ	ਙਿ	ਙੀ	ਙੁ	ਙੂ	ਙੇ	ਙੈ	ਙੌ	ਙੌਂ	ਙੰ	ਙਾਂ
ਚ	ਚਾ	ਚਿ	ਚੀ	ਚੁ	ਚੂ	ਚੇ	ਚੈ	ਚੌ	ਚੌਂ	ਚੰ	ਚਾਂ
ਛ	ਛਾ	ਛਿ	ਛੀ	ਛੁ	ਛੂ	ਛੇ	ਛੈ	ਛੌ	ਛੌਂ	ਛੰ	ਛਾਂ
ਜ	ਜਾ	ਜਿ	ਜੀ	ਜੁ	ਜੂ	ਜੇ	ਜੈ	ਜੌ	ਜੌਂ	ਜੰ	ਜਾਂ
ਝ	ਝਾ	ਝਿ	ਝੀ	ਝੁ	ਝੂ	ਝੇ	ਝੈ	ਝੌ	ਝੌਂ	ਝੰ	ਝਾਂ
ਞ	ਞਾ	ਞਿ	ਞੀ	ਞੁ	ਞੂ	ਞੇ	ਞੈ	ਞੌ	ਞੌਂ	ਞੰ	ਞਾਂ
ਟ	ਟਾ	ਟਿ	ਟੀ	ਟੁ	ਟੂ	ਟੇ	ਟੈ	ਟੌ	ਟੌਂ	ਟੰ	ਟਾਂ

ਰ	ਰਾ	ਰਿ	ਰੀ	ਰ	ਰ	ਰੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਰਾਂ	ਰੰ	ਰਾਂ
ਲ	ਲਾ	ਲਿ	ਲੀ	ਲ	ਲ	ਲੇ	ਲੈ	ਲਾ	ਲਾਂ	ਲੰ	ਲਾਂ
ਵ	ਵਾ	ਵਿ	ਵੀ	ਵ	ਵ	ਵੇ	ਵੈ	ਵਾ	ਵਾਂ	ਵੰ	ਵਾਂ
ੜ	ੜਾ	ੜਿ	ੜੀ	ੜ	ੜ	ੜੇ	ੜੈ	ੜਾ	ੜਾਂ	ੜੰ	ੜਾਂ
ਲ	ਲਾ	ਲਿ	ਲੀ	ਲ	ਲ	ਲੇ	ਲੈ	ਲਾ	ਲਾਂ	ਲੰ	ਲਾਂ
ਜ	ਜਾ	ਜਿ	ਜੀ	ਜ	ਜ	ਜੇ	ਜੈ	ਜਾ	ਜਾਂ	ਜੰ	ਜਾਂ
ਸ਼	ਸ਼ਾ	ਸ਼ਿ	ਸ਼ੀ	ਸ਼	ਸ਼	ਸ਼ੇ	ਸ਼ੈ	ਸ਼ਾ	ਸ਼ਾਂ	ਸ਼ੰ	ਸ਼ਾਂ
ਖ	ਖਾ	ਖਿ	ਖੀ	ਖ	ਖ	ਖੇ	ਖੈ	ਖਾ	ਖਾਂ	ਖੰ	ਖਾਂ
ਗ	ਗਾ	ਗਿ	ਗੀ	ਗ	ਗ	ਗੇ	ਗੈ	ਗਾ	ਗਾਂ	ਗੰ	ਗਾਂ
ਫ	ਫਾ	ਫਿ	ਫੀ	ਫ	ਫ	ਫੇ	ਫੈ	ਫਾ	ਫਾਂ	ਫੰ	ਫਾਂ

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਰਾਰੇ ( ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ
 ਸ੍ਰੀ ਭ੍ਰਮ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਗ੍ਰੰਥ ਗ੍ਰੰਥੀ
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਮ੍ਰਿਗੀ ਯਾਤ੍ਰੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਾਣ
 ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਿਤ੍ਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਦਾਤ੍ਰੀ ਪਤ੍ਰੀ ਤ੍ਰੀਕਾ
 ਕ੍ਰੀਰ ਪੁਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੇਤ
 ਪ੍ਰੇਮੀ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰੇਤਾ ਨੇਤ੍ਰ ਤ੍ਰੇਲ ਤ੍ਰੇੜ

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।
 ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋ।
 ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ।
 ਇਸ ਕੰਧ ਵਿਚ ਤ੍ਰੇੜ ਆਈ ਹੈ।
 ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨੇਮ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
 ਮੱਥਾ ਟੇਕੋ। ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰੋ।
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਰਾਰੇ (੍ਰ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਪ੍ਰਗਟ	ਪ੍ਰਧਾਨ	ਪ੍ਰਮਾਣ	ਪ੍ਰਵਾਨ	ਪ੍ਰਭਾਵ
ਪ੍ਰਕਾਰ	ਪ੍ਰਤਾਪ	ਪ੍ਰਵਾਰ	ਪ੍ਰਚਾਰ	ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ
ਨਿਮ੍ਰਤਾ	ਬਿਲਮ	ਪਵਿੱਤ੍ਰ	ਪ੍ਰਸਿੱਧ	ਲਿਪਾਨ
ਪ੍ਰਤੀਤ	ਪ੍ਰੀਤਮ	ਦਲਿਦ੍ਰੀ	ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ	ਪ੍ਰਲੋਕ
ਤ੍ਰਿਲੋਕ	ਅੰਮ੍ਰਿਤ	ਪ੍ਰਸੰਨ	ਚੰਦ੍ਰਮਾ	ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਨਾ ਕਰੇ।
 ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਸਚਖੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ
 ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਤੇਜ-ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ
 ਈਰਖਾ ਨਾ ਕਰੇ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਤੇ
 ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਹੈ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਰਾਰੇ (੍ਰ) ਵਾਲੇ

ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਪ੍ਰਚਲਤ	ਗ੍ਰਹਿਸਤ	ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ	ਪ੍ਰਹਲਾਦ
ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ	ਪ੍ਰਕਰਮਾ	ਪ੍ਰਚਾਰਕ	ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ
ਖਿਦ੍ਰਾਬਾਦ	ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ	ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ	ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ
ਸ੍ਰੀਨਗਰ	ਉਪਦ੍ਰਵ	ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ	ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਪ੍ਰਬੰਧਕ	ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ	ਮੂਲਮੰਤ੍ਰ

ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ।
 ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਜੀ ਸਤਿਜੁਗ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਨ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ
 ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮੂਲਮੰਤ੍ਰ ਜਾਂ
 ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ
 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਨੀ
 ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਰਾਰੇ (ੂ) ਅਤੇ ਬਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਤਿਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਸ਼ਸਤ੍ਰ	ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਆਸ਼੍ਰਮ	ਅਦਿਸ਼
ਪ੍ਰਕਾਸ਼	ਦ੍ਰਖਤ	ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ	ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ	ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ	ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ	ਪ੍ਰਵੇਸ਼
ਪ੍ਰਹੇਜ਼	ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ	ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ	ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ
ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ	ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ	ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ	ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼	ਪ੍ਰਤੱਖ

ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਦ੍ਰਖਤ 'ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ।
 ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
 ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ
 ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਦੁਆਪਰ ਦੇ ਅਵਤਾਰ
 ਸਨ। ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ
 ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਰਾਰੇ (ੂ) ਅਤੇ ਬਿੰਦੀ

ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ	ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ	ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ	ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਰ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ	ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ	ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ	ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ	ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਲੂ	ਤ੍ਰਿਸ਼ਕਾਰ	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ	ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ	ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ	ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ
ਸ਼ਿਵਰਾਤ੍ਰੀ	ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ	ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ	ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ

ਆਪਾ-ਭਾਵ ਛੱਡ ਕੇ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਤਿਰਸ਼ਨਾਲੂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਿਰਸ਼ਨਾ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋ। ਹਵਾ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਹਾਹੇ (ੁ) ਵਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਕਲ੍ਹ	ਪੜ੍ਹ	ਚੜ੍ਹ	ਹੜ੍ਹ	ਦਾੜ੍ਹ	ਕਾੜ੍ਹ
ਜਗ੍ਹਾ	ਜਿਲ੍ਹਾ	ਕਿਲ੍ਹਾ	ਵਿੰਨ੍ਹ	ਦਿੜ੍ਹ	ਗੜ੍ਹੀ
ਟਾਲ੍ਹੀ	ਪੁੜ੍ਹ	ਮੁੜ੍ਹ	ਉਨ੍ਹਾਂ	ਬਲ੍ਹ	ਚੁੱਲ੍ਹਾ
ਸੁਲ੍ਹਾ	ਮੂੜ੍ਹਾ	ਜੂੜ੍ਹਾ	ਕੂੜ੍ਹਾ	ਜੇਲ੍ਹ	ਫੇਲ੍ਹ
ਖੋਲ੍ਹ	ਓਲ੍ਹਾ	ਪੋਲ੍ਹਾ	ਬੋੜ੍ਹ	ਸੰਨ੍ਹ	ਥੰਮ੍ਹ

ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੁੱਧ ਕਾੜ੍ਹ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ।
 ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਾਲ। ਕਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਧੁੰਦ ਸੀ।
 ਡੰਗਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ।
 ਜਗ੍ਹਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਿਆ ਕਰ।
 ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਬਾਸਰਕੇ-ਗਿੱਲਾ ਜਿਲ੍ਹਾ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਥੰਮ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
 ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਹਾਹੇ (ੁ) ਵਾਲੇ ਤਿਨ

ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਮਲੁਮ	ਮੜੁਨਾ	ਪੜੁਨਾ	ਆਲੁਣਾ	ਗਾਲੁੜ
ਗੁੰਨੁਣਾ	ਪੜੁਆ	ਮੜੁਆ	ਫੜੁਆ	ਚੜੁਈ
ਗੁੜੁਤੀ	ਮੁੜੁਕਾ	ਖੋਲੁਆ	ਪੜੁਦੇ	ਸਾਮੁਣੇ
ਅਨੁੇਰੀ	ਪੈਨੁਣ	ਡੋਲੁਦੇ	ਰਿੰਨੁਣਾ	ਬੰਨੁਣਾ
ਥੰਮੁਣਾ	ਬਾਰੁਵਾਂ	ਤੇਰੁਵਾਂ	ਉਲੁਮਾ	ਦ੍ਰਿੜੁਤਾ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਲੁੜ (ਕਾਟੋ) ਨੂੰ ਨਾ ਫੜੁ।

ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਡੋਲੁ ਦੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਛੀ ਦੇ ਆਲੁਣੇ ਨੂੰ ਨਾ ਫੋਲੁ।

ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜੁਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਸਤਾਦ ਤੋਂ ਸੰਥਿਆ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜੁਆ

ਕਰੋ। ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ

ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਗੁੜੁਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ
ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ
ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ
ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੁਖ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ
ਉਲੂਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਸਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ।

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਹਾਹੇ (ੁ) ਵਾਲੇ

ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ

ਅਨਪੜ੍ਹ	ਤਾਰਾਗੜ੍ਹ	ਰਾਜਗੜ੍ਹ	ਰਾਮਗੜ੍ਹ
ਦਾਨਗੜ੍ਹ	ਕਾਠਗੜ੍ਹ	ਕਾਲਗੜ੍ਹ	ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ
ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ	ਸਾੜ੍ਹਸਤੀ	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ
ਪੜ੍ਹਾਉਣ	ਕੇਸਗੜ੍ਹ	ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ	ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ
ਮਾਲੂਪੁੜ੍ਹੇ	ਲੋਹਗੜ੍ਹ	ਹੋਲਗੜ੍ਹ	ਜੂਨਾਂਗੜ੍ਹ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੋਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵੇਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਸਾਈਕਲ ਨਾ ਚਲਾਇਆ ਕਰੇ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਨ ਉੱਨੀ ਸੌ ਪੰਜਾਹ (੧੯੫੦) ਵਿਚ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 11

1	ਇਕ	੧	2	ਦੋ	੨	3	ਤਿੰਨ	੩
4	ਚਾਰ	੪	5	ਪੰਜ	੫	6	ਛੇ	੬
7	ਸੱਤ	੭	8	ਅੱਠ	੮	9	ਨੌਂ	੯
10	ਦਸ	੧੦	11	ਗਿਆਰਾਂ	੧੧	12	ਬਾਰਾਂ	੧੨
13	ਤੇਰਾਂ	੧੩	14	ਚੌਦਾਂ	੧੪	15	ਪੰਦਰਾਂ	੧੫
16	ਸੋਲਾਂ	੧੬	17	ਸਤਾਰਾਂ	੧੭	18	ਅਠਾਰਾਂ	੧੮
19	ਉੱਨੀ	੧੯	20	ਵੀਹ	੨੦	21	ਇੱਕੀ	੨੧
22	ਬਾਈ	੨੨	23	ਤੇਈ	੨੩	24	ਚੌਵੀ	੨੪
25	ਪੱਚੀ	੨੫	26	ਛੱਬੀ	੨੬	27	ਸਤਾਈ	੨੭
28	ਅਠਾਈ	੨੮	29	ਉਨੱਤੀ	੨੯	30	ਤੀਹ	੩੦
31	ਇਕੱਤੀ	੩੧	32	ਬੱਤੀ	੩੨	33	ਤੇਤੀ	੩੩
34	ਚੌਤੀ	੩੪	35	ਪੈਂਤੀ	੩੫	36	ਛੱਤੀ	੩੬
37	ਸੈਂਤੀ	੩੭	38	ਅਠੱਤੀ	੩੮	39	ਉਨਤਾਲੀ	੩੯
40	ਚਾਲੀ	੪੦	41	ਇਕਤਾਲੀ	੪੧	42	ਬਤਾਲੀ	੪੨
43	ਤ੍ਰਿਤਾਲੀ	੪੩	44	ਚੁਤਾਲੀ	੪੪	45	ਪੈਂਤਾਲੀ	੪੫
46	ਛਿਆਲੀ	੪੬	47	ਸੰਤਾਲੀ	੪੭	48	ਅਟਤਾਲੀ	੪੮
49	ਉਣੰਜਾ	੪੯	50	ਪੰਜਾਹ	੫੦	51	ਇਕਵੰਜਾ	੫੧
52	ਬਵੰਜਾ	੫੨	53	ਤ੍ਰਿਵੰਜਾ	੫੩	54	ਚੁਰੰਜਾ	੫੪
55	ਪਚਵੰਜਾ	੫੫	56	ਛਪੰਜਾ	੫੬	57	ਸਤਵੰਜਾ	੫੭
58	ਅਠਵੰਜਾ	੫੮	59	ਉਨਾਹਠ	੫੯	60	ਸੱਠ	੬੦
61	ਇਕਾਹਠ	੬੧	62	ਬਾਹਠ	੬੨	63	ਤ੍ਰੇਹਠ	੬੩
64	ਚੌਹਠ	੬੪	65	ਪੈਂਹਠ	੬੫	66	ਛਿਆਹਠ	੬੬
67	ਸਤਾਹਠ	੬੭	68	ਅਠਾਹਠ	੬੮	69	ਉਨੱਤਰ	੬੯

70	ਸੱਤਰ	੭੦	71	ਇਕੱਤਰ	੭੧	72	ਬਹੱਤਰ	੭੨
73	ਤਿਹੱਤਰ	੭੩	74	ਚਹੁੱਤਰ	੭੪	75	ਪੰਝੱਤਰ	੭੫
76	ਛਿਹੱਤਰ	੭੬	77	ਸਤੱਤਰ	੭੭	78	ਅੱਠਤਰ	੭੮
79	ਉਣਾਸੀ	੭੯	80	ਅੱਸੀ	੮੦	81	ਇਕਿਆਸੀ	੮੧
82	ਬਿਆਸੀ	੮੨	83	ਤ੍ਰਿਆਸੀ	੮੩	84	ਚੌਰਾਸੀ	੮੪
85	ਪੰਜਾਸੀ	੮੫	86	ਛਿਆਸੀ	੮੬	87	ਸਤਾਸੀ	੮੭
88	ਅਟਾਸੀ	੮੮	89	ਉਨਾਨਵੇਂ	੮੯	90	ਨੱਬੇ	੯੦
91	ਇਕਾਨਵੇਂ	੯੧	92	ਬਾਨਵੇਂ	੯੨	93	ਤ੍ਰਾਨਵੇਂ	੯੩
94	ਚੁਰਾਨਵੇਂ	੯੪	95	ਪਚਾਨਵੇਂ	੯੫	96	ਛਿਆਨਵੇਂ	੯੬
97	ਸਤਾਨਵੇਂ	੯੭	98	ਅਟਾਨਵੇਂ	੯੮	99	ਨੜਿੰਨਵੇਂ	੯੯
100	ਸੌ	੧੦੦						

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

MODULE 12

ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	Names of the 7 days in a week
ਐਤਵਾਰ	Sunday
ਸੋਮਵਾਰ	Monday
ਮੰਗਲਵਾਰ	Tuesday
ਬੁੱਧਵਾਰ	Wednesday
ਵੀਰਵਾਰ	Thursday
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	Friday
ਸ਼ਨੀਵਾਰ	Saturday

ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	6 seasons
ਬਸੰਤ	Spring
ਗ੍ਰੀਖਮ (ਗਰਮੀ)	Summer
ਪਾਵਸ (ਬਰਸਾਤ)	Rainy
ਸ਼ਰਦ	Temperate
ਹਿਮ	Winter
ਸਿਸਰ (ਪਤਝੜ)	Autumn

ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ	Equivalent A.D. Year
ਚੇਤ	Mid-March
ਵੈਸਾਖ	Mid-April
ਜੇਠ	Mid-May
ਹਾੜ	Mid-June
ਸਾਵਣ	Mid-July
ਭਾਦਰੋਂ	Mid-August
ਅੱਸੂ	Mid-September
ਕੱਤਕ	Mid-October
ਮੱਘਰ	Mid-November
ਪੋਹ	Mid-December
ਮਾਘ	Mid-January
ਫੱਗਣ	Mid-February

ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ	10 Directions
ਉੱਤਰ	North
ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ (ਈਸ਼ਾਨ ਕੋਣ)	North-East
ਪੂਰਬ	East
ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ (ਵਾਯਵੀ ਕੋਣ)	North-West
ਪੱਛਮ	West
ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ (ਨੈਰਿਤੀ ਕੋਣ)	South-West
ਦੱਖਣ	South
ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ (ਅਗਨਿ ਕੋਣ)	South-East
ਉਪਰ	Up
ਥੱਲੇ	Down

	ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ	The names of our Gurus
੧	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ	Sri Guru Nanak Dev Ji
੨	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ	Sri Guru Angad Dev Ji
੩	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ	Sri Guru Amar Das Ji
੪	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ	Sri Guru Ram Das Ji
੫	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ	Sri Guru Arjan Dev Ji
੬	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Hargobind Sahib Ji
੭	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Har Rai Sahib Ji
੮	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Harkrishen Sahib Ji
੯	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Teg Bahadur Sahib Ji
੧੦	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Gobind Singh Sahib Ji
੧੧	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ	Sri Guru Granth Sahib Ji

ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ	The Names of the 5 Pyare
ਪਿਆਰੇ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ	Pyare Deya Singh Ji
ਪਿਆਰੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	Pyare Dharam Singh Ji
ਪਿਆਰੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੀ	Pyare Himmat Singh Ji
ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	Pyare Mokam Singh Ji
ਪਿਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ	Pyare Sahib Singh Ji

ਚੌਹਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ	The Names of the 4 Prince (Sahibzadey)
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ	Sahibzada Ajit Singh Ji
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	Sahibzada Jujhar Singh Ji
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	Sahibzada Zorawar Singh Ji
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ	Sahibzada Fateh Singh Ji

ਪੰਜਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	The Names of the 5 Takhats
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ)	Takhat Sri Akaal Takth Sahib, Sri Amritsar Sahib (Punjab).
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ)	Takhat Sri Harmandir Ji, Patna Sahib (Bihar).
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ (ਪੰਜਾਬ)	Takhat Sri Keshgarh Sahib Ji, Sri Anandpur Sahib, Ropar (Punjab).
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਂਸ਼ੀ, ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ (ਪੰਜਾਬ)	Takhat Sri Damdama Sahib Ji, Guru's Kashi, Sabho Ki Talwandi, Bethindha (Punjab)
ਤਖ਼ਤ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਨਾਂਦੇੜ	Takhat Sachkhand Sri Hazoor Sahib Ji, Nanded.

ਚਾਰ ਧਾਮ	The Names of the 4 Dham
ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । (ਪਾਕਿਸਤਾਨ)	Sri Nankana Sahib Ji (Pakistan)
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । (ਪੰਜਾਬ)	Sri Amritsar Sahib Ji (Punjab)
ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । (ਪੰਜਾਬ)	Sri Taran Tarn Sahib Ji (Punjab)
ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । (ਪੰਜਾਬ)	Sri Muktsar Sahib Ji (Punjab)

ਪੰਜ ਕਕਾਰ	The Names of the 5 Kekars
ਕੇਸ	Hair
ਕੰਘਾ	Comb
ਕੜਾ	Bangle
ਕ੍ਰਿਪਾਨ	Sword
ਕਛਹਿਰਾ	Special under garment

Sri Guru Granth Sahib Ji Academy Malaysia

Learn Gurmukhi in Three Months

EXERCISES

Exercise 1

Similar looking words

EERE FAMILY

ਕੁ

_____

ਕੁ

_____

ਕੁ

_____

ਕੁ

_____

ਕੁ

_____

ਕੁ

_____

Similar looking words

SESA FAMILY

ਸ

_____

ਮ

_____

ਜ

_____

Similar looking words

AI-RA FAMILY

ਅ

_____

ਘ

_____

Similar looking words

HAHA FAMILY

ਹ

_____

ਰ

_____

ਗ

_____

ਕ

_____

Similar looking words

CHECHA FAMILY

ਚੈ

_____

ਚੁ

_____

ਚੜ

_____

ਚੁ

_____

ਚੜ

_____

Similar looking words

TET-TA FAMILY

ਯ

_____

ਠ

_____

ਘ

_____

ਙ

_____

ਞ

_____

ਝ

_____

ੜ

_____

Similar looking words

PEP-PA FAMILY

ਪ

_____

ਧ

_____

ਥ

_____

ਥ

_____

ਯ

_____

Similar looking words

LEL-LA FAMILY

ਲ

_____

ਲ

_____

ਲ

_____

35 Alphabets (Akhar)

ੳ ..... ਏ ਸ .....

..... ਖ ..... ਙ

ਚ ..... ਝ ਞ

ਟ ਠ ..... ਡ

..... ਥ ..... ਧ .....

ਪ ..... ਯ ਮ

..... ਰ ..... ਵ .....

Identify the correct next akhar and read aloud the rest of the answers.

		Answer	
1.	ਸ _____→	ੲ	ਹ
		ਕ	ਓ
2.	ਕ _____→	ਗ	ਸ
		ਖ	ਜ
3.	ਗ _____→	ਘ	ਡ
		ਸ	ਝ
4.	ਜ _____→	ਹ	ਝ
		ਕ	ਝ
5.	ਰ _____→	ਲ	ਸ
		ਗ	ਖ
6.	ਚ _____→	ਛ	ਜ
		ਹ	ਲ
7.	ਪ _____→	ਫ	ਝ
		ਵ	ਦ
8.	ਟ _____→	ਠ	ਲ
		ਥ	ਠ
9.	ਥ _____→	ਪ	ਭ
		ਤ	ਡ
10.	ਤ _____→	ਧ	ਥ
		ਫ	ਖ
11.	ਦ _____→	ਧ	ਥ
		ਫ	ਖ

Identify the missing akhar before the akhar displayed

1.	..... →	ਲ	
2.	..... →	ਦ	
3.	..... →	ੲ	
4.	..... →	ਘ	
5.	..... →	ਠ	
6.	..... →	ਮ	
7.	..... →	ਠ	

Read aloud the akhar for practice of *bhulaaway akhar*

1.	ਤ ਦ ਠ ਲ ਪ ਡ	
2.	ਬ ਪ ਭ ਮ ਫ ਤ	
3.	ਦ ਠ ਟ ਪ ਢ ਭ	
4.	ਪ ਫ ਦ ਲ ਡ ਢ	
5.	ਯ ਲ ਵ ਰ ਕ ਟ	
6.	ਰ ਫ ਠ ਪ ਲ ਯ	
7.	ਲ ਢ ਦ ਪ ਵ ਵ	
8.	ਫ ਕ ਟ ਏ ਪ ਥ	
9.	ਪ ਖ ਥ ਯ ਲ ਭ	
10.	ਨ ਠ ਲ ਤ ਡ ਕ	

Read aloud the akhar for practice of *bhulaaway akhar* (con't)

1.	ਮ ਸ ਜ ਦ ਹ ਕ	
2.	ਰ ਗ ਏ ਕ ਫ ਦ	
3.	ਵ ਵ ਢ ਛ ਭ ਤ	
4.	ਣ ਯ ਧ ਪ ਖ ਥ	
5.	ਹ ਰ ਗ ਚ ਕ ਲ	
6.	ਤ ਡ ਭ ਝ ਞ ਜ	
7.	ਅ ਘ ਙ ਣ ਲ ਝ	
8.	ਦ ਧ ਡ ਢ ਬ ਭ	
9.	ਜ ਝ ਕ ਖ ਵ ਵ	
10.	ਫ ਕ ਦ ਧ ਤ ਥ	

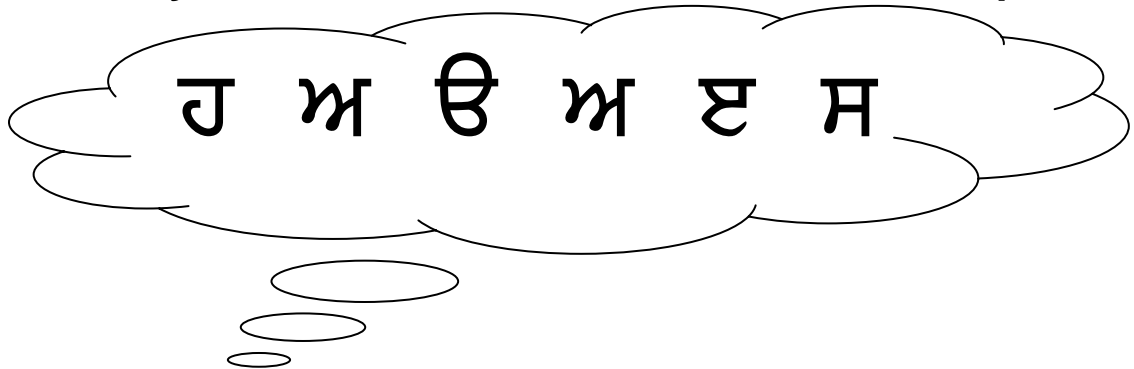
Read aloud the akhar for practice of *bhulaaway akhar* (con't)

1.	ਅ ਏ ਹ ਓ ਸ	
2.	ਹ ਅ ਓ ਸ ਏ	
3.	ਖ ਕ ਹ ਏ ਗ ਕ ਘ	
4.	ਏ ਕ ਕ ਖ ਘ ਹ ਗ	
5.	ਛ ਚ ਕ ਖ ਗ ਜ ਝ	
6.	ਚ ਜ ਝ ਛ ਘ ਵ ਕ	
7.	ਠ ਡ ਠ ਟ ਵ ਕ ਛ	
8.	ਲ ਨ ਠ ਪ ਧ ਥ ਖ ਯ	
9.	ਤ ਓ ਡ ਤ ਭ ਝ ਬ	
10.	ਛ ਵ ਠ ਵ ਕ ਏ ਦ ਫ ਢ ਟ ਚ ਸ ਮ ਜ ਅ ਘ ਹ ਰ ਗ ਕ	

Exercise 2

Activity 1

Practice in pairs

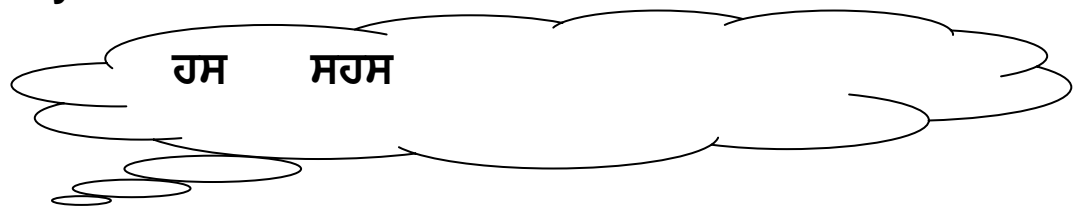
Activity 2

Listen and circle

੧	ਹ	ਸ	ਓ	ਏ
੨	ਅ	ਹ	ਸ	ਓ
੩	ਓ	ਏ	ਅ	ਹ
੪	ਸ	ਅ	ਏ	ਓ
੫	ਏ	ਓ	ਹ	ਸ

Activity 3

Read

Activity 4 : Write

--	--	--	--

Exercise 3

Activity1

Practice in pairs

Activity 2

Listen and circle

੧	ਕ	ਗ	ਖ	ਘ
੨	ਘ	ਗ	ਕ	ਖ
੩	ਙ	ਕ	ਖ	ਗ
੪	ਗ	ਕ	ਖ	ਘ
੫	ਕ	ਗ	ਘ	ਙ

Activity 3

Read

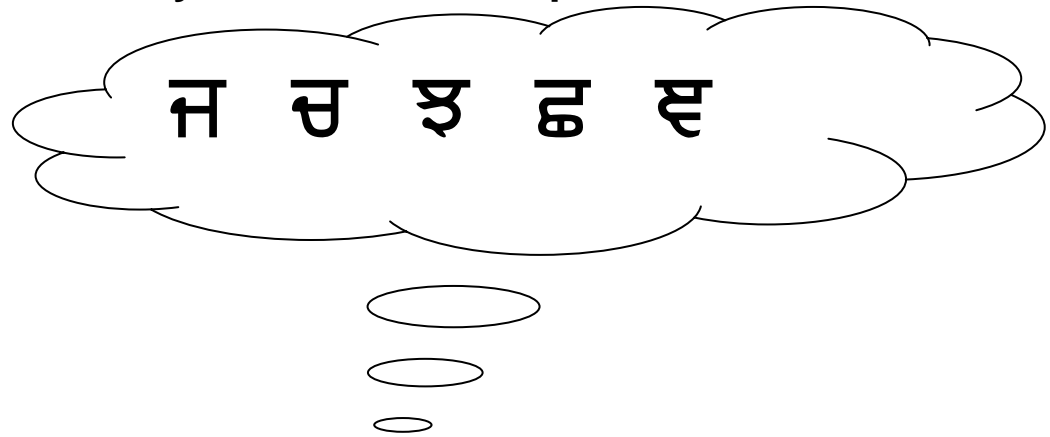

Activity 4 : Write

--	--	--	--

Exercise 4

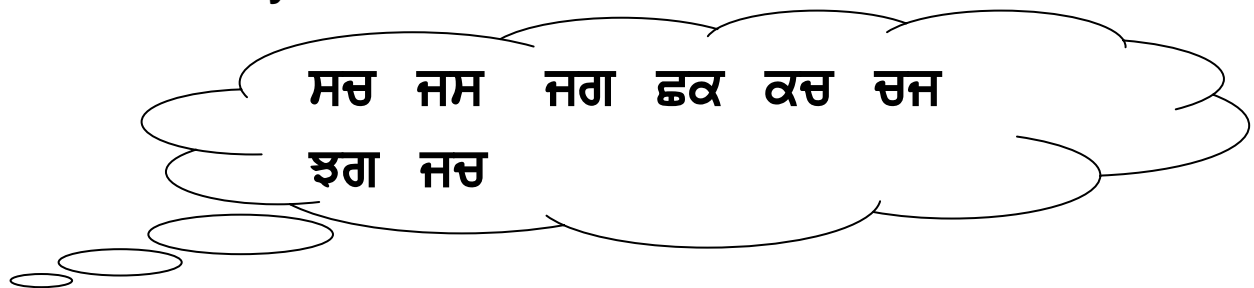
Activity 1 Practice in pairs

Activity 2 Listen and circle

੧	ਟ	ਜ	ਚ	ਝ
੨	ਛ	ਟ	ਝ	ਜ
੩	ਚ	ਝ	ਟ	ਛ
੪	ਜ	ਚ	ਝ	ਟ
੫	ਝ	ਛ	ਟ	ਝ

Activity 3 Read

Activity 4 : Write

--	--	--	--

Exercise 5

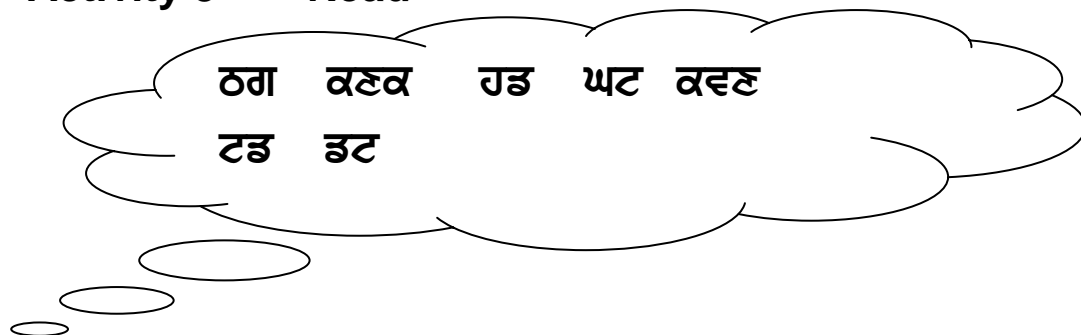
Activity 1 Practice in pairs

Activity 2 Listen and circle

੧	ਟ	ਞ	ਭ	ਠ
੨	ਭ	ਟ	ਞ	ਢ
੩	ਠ	ਢ	ਟ	ਭ
੪	ਢ	ਠ	ਭ	ਟ
੫	ਠ	ਭ	ਟ	ਞ

Activity 3 Read

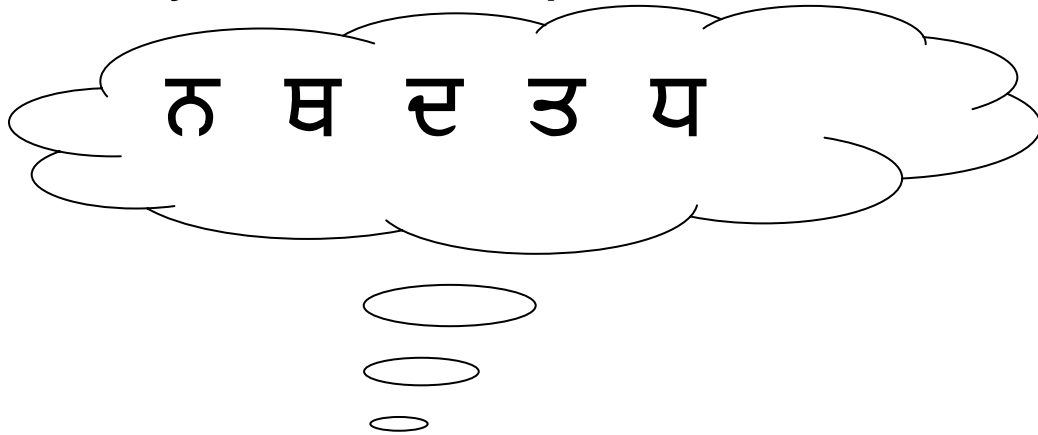

Activity 4: Write

--	--	--	--

Exercise 6

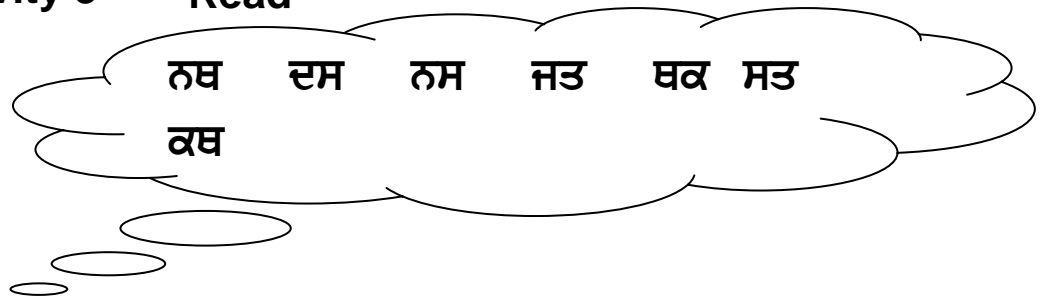
Activity 1 Practice in pairs

Activity 2 Listen and circle

੧	ਨ	ਦ	ਤ	ਥ
੨	ਤ	ਧ	ਥ	ਨ
੩	ਥ	ਤ	ਦ	ਧ
੪	ਧ	ਥ	ਨ	ਦ
੫	ਦ	ਨ	ਧ	ਤ

Activity 3 Read

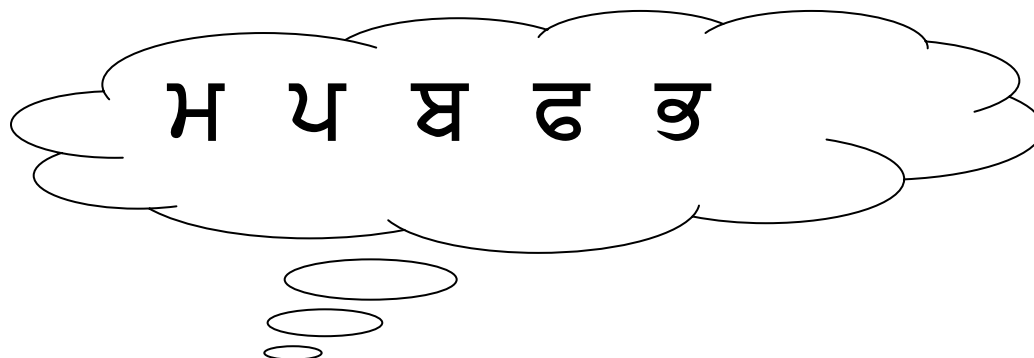

Activity 4: Write

--	--	--	--

Exercise 7

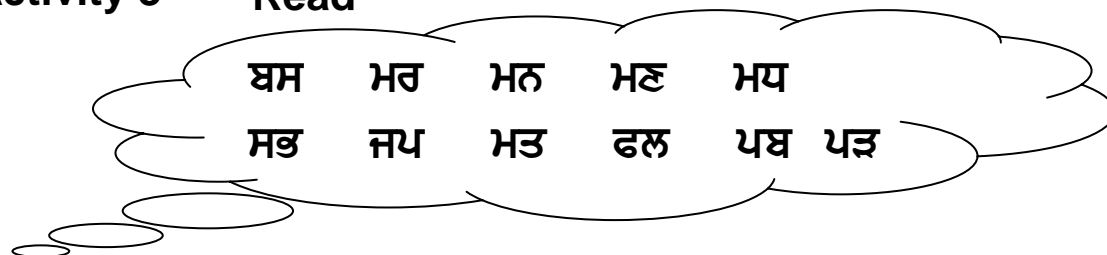
Activity 1 Practice in pairs

Activity 2 Listen and circle

੧	ਮ	ਫ	ਭ	ਬ
੨	ਭ	ਪ	ਮ	ਫ
੩	ਬ	ਭ	ਪ	ਮ
੪	ਫ	ਪ	ਬ	ਭ
੫	ਪ	ਮ	ਭ	ਫ

Activity 3 Read

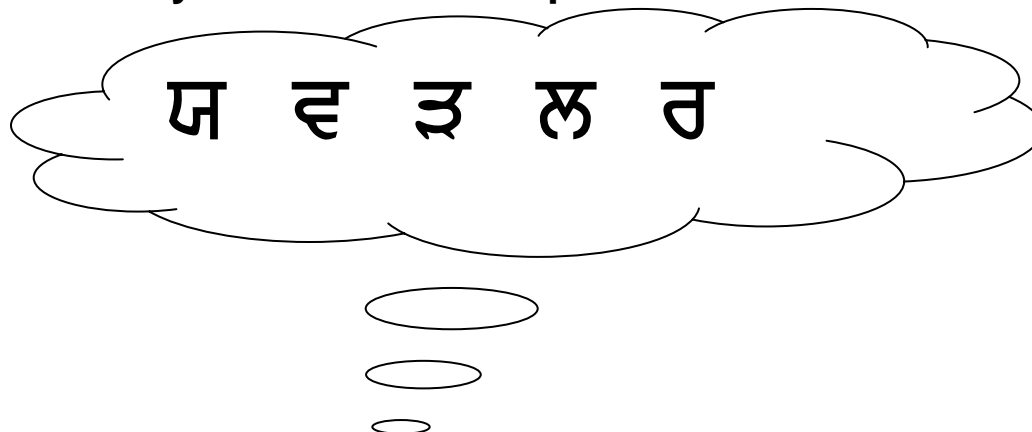

Activity 4: Write

--	--	--	--

Exercise 8

Activity 1 Practice in pairs

Activity 2 Listen and circle

੧	ੜ	ਵ	ਰ	ਯ
੨	ਯ	ਰ	ਲ	ਯ
੩	ਵ	ਰ	ਯ	ਲ
੪	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
੫	ਲ	ਵ	ੜ	ਰ

Activity 3 Read

Activity 4 Write

--	--	--	--